

[Jes Lunde]

IPCC anbefaler os en øjeblikkelig reduktion af CO₂-udledningen med 60 pct., og det blev af miljøministeren karakteriseret som umuligt. Hvis der med øjeblikkeligt menes i næste uge, så er jeg enig. Det kan vi selvfølgelig ikke, men på bare lidt længere sigt håber og tror jeg, at det ikke er umuligt for os at leve op til rapportens anbefalinger. I hvert fald er 20 pct.s reduktion i år 2005 efter min opfattelse for lavt et ambitionsniveau. Vi kan gøre det bedre, hvis vi er villige til at sætte de nødvendige styringsmidler ind.

Der er et meget betydeligt potentiale i at producere energien på en måde, der ikke giver CO₂-udslip. Det, der giver CO₂-udslippene, er, når vi brænder det fossile brændstof, som har kullet i sig, og hvor CO₂ frigøres, når man foretager en forbrænding af det. Men vi kender jo nogle alternativer: solenergi, vindenergi, biomasse, geotermisk energi, jordvarme osv.

Det er et åbent spørgsmål, hvor meget disse energikilder på kort sigt kan overtage af vores energiforsyning. 15-20 pct. inden for 10 år og 30-40 pct. i løbet af ydeligere 10 år synes i hvert fald teknisk realistisk. Nogle mener, at det kan lade sig gøre at få mere ud af det. Det kræver så en politisk beslutning at gøre det økonomisk realistisk, og det vil jeg vende tilbage til om lidt.

Tilsvarende er der et kolossalt potentiale i energibesparelser. Fagfolk mener, at vi kan reducere vort energiforbrug til en tredjedel, uden at det går ud over den materielle komfort, ud fra en rent teknisk vurdering. Igen er det den økonomiske side af sagen, der afgør, om de betydelige besparelser kan sættes i scene.

FN-rapportens tidsfrister er imidlertid skrappere i forhold til, hvad ovenstående foranstaltninger kan redde hjem. Opbygningen af den vedvarende energi tager sin tid, og energibesparelser på det skitserede niveau tager endnu længere tid – formentlig 20-30 år – i takt med, at produktionsudstyr, transportmidler og tekniske hjælpemidler i øvrigt bliver udskiftet, og derfor er vi efter alt at dømme også nødt til at acceptere en nedgang i vort materielle niveau på de mest energislugende områder, i al fald midlertidigt og måske også på længere sigt, afhængigt af hvad den teknologiske udvikling bringer os.

Stillet over for dette perspektiv må det først og fremmest være oplagt at revurdere vores mål for velfærd. Det har i mange år været en kendt

sag blandt økonomer, at bruttonationalproduktet ikke var en rimelig målestok for et lands velfærd; dertil er der alt for mange absurditeter i begrebet. BNP måler snarere omsætning end forbrugsmulighed. Det betyder f.eks., at udgifter til oprensning efter gamle miljøskaeder øger BNP, mens det fragår i vores forbrugsmuligheder. Lang transport til arbejdet øger den målbar omsætning og dermed BNP, men det enkelte menneske opfatter det modsat som en negativ belastning af velfærden eller levevilkårene. Denne erkendelse er efterhånden også kommet officielt til udtryk i Økonomiministeriet, hvor man i den kun 14 dage gamle økonomiske oversigt skrev, at BNP ikke er et velfærdsmål. Dertil kommer, at vækst i BNP ofte er det samme som nedgang i ulandene, fordi vi er med til at udpine deres økonomiske grundlag, og det betyder forringede muligheder for kommende generationer.

Problemet er nu, at vækst i det gammeldags BNP trods alle erkendelserne fortsat står som en målsætning i den økonomiske politik. Det er et hovedargument for indførelsen af det indre marked, at det vil give en øget vækst i BNP, og det er bl.a. et hovedargument for regeringens skattepolitik, at det vil give øget vækst.

Vi ved efterhånden alle, at der skal tages solide forbehold, men de bliver ikke taget, og derfor er vi nødt til at gøre forholdene så konkrete, at de kan indregnes i et kvalitativt nationalprodukt, før de bliver taget rigtig alvorligt. I det kvalitative nationalprodukt må følgeudgifter på sygehusene efter et dårligt arbejdsmiljø trækkes fra i de brancher, der har det dårlige arbejdsmiljø. De penge, vi bruger på transport til vores arbejdsplads, må trækkes fra i erhvervenes værditilvækst som den produktionsomkostning, de rettelig er. Energiudgifterne må tælle med priser, der afspejler deres miljøbelastning, uanset om vi nu har indført disse rigtige priser på markedet. Det kan der nemlig være visse problemer med, som jeg senere skal komme tilbage til.

Endelig vil jeg som et sidste hovedområde nævne, at et kvalitativt nationalregnskab også må indeholde en beholdningsopgørelse over begrænsede naturressourcer, akkurat ligesom ethvert virksomhedsregnskab har en saldoopgørelse for kapitalapparatet og en opgørelse af kendte udestående oprydningsarbejder efter tidligere forurening, en slags økologisk gæld,